

Arbeta säkert med djur

Arbeta säkert med djur

Varje år skadas hundratals personer i Sverige i arbetsolyckor där djur är inblandade. Skadorna blir ofta svåra och flera skadas så allvarligt att de dör. För att antalet olyckor ska minska har Arbetsmiljöverket beslutat om nya regler som ska göra arbetet säkrare. Reglerna heter Arbeta med djur, AFS 2008:17, och gäller för arbete med alla typer av djur.

Ditt ansvar som djurägare/hållare

Har du djur så har du också arbetsmiljöansvaret för de personer som jobbar med dem. De nya reglerna innebär att du också har ansvaret för arbetsmiljön för de personer som bara tillfälligt arbetar med djuren. Det kan vara till exempel veterinärer, hovslagare, husdjurstekniker, transportörer, avbytare och andra medhjälpare.

Ansvaret innebär bland annat att du ska se till att det finns fasta anordningar, till exempel behandlingsboxar, så att den som arbetar där inte riskerar att råka ut för en olycka eller drabbas av ohälsa. Lösa anordningar, exempelvis drivningsgångar, ska gå att använda utan risk.

Krav på byggnader

De nya reglerna innehåller krav på de byggnader som djuren vistas i. Vid arbete med lösgående djur ska det alltid finnas en säker reträttväg. Det innebär att du alltid ska kunna sätta dig i säkerhet om ett djur skulle gå till anfall. Det kan innebära öppningar i grindar, så kallade persongenomgångar, som du kan ta dig igenom men inte djuret.

Inredning i byggnader ska dimensioneras för de djur som använder dem. Det innebär att ett djur inte ska kunna bryta sig genom grindar och väggar eller hoppa över dem.

Dörrar och grindar ska vara konstruerade så att de inte kan öppnas av djuret. När du leder ett djur med grimma och grimskafat ska det gå att öppna dörrar och grindar med en hand. Behöver du släppa till exempel ett grimskafat för att öppna en grind med båda händerna ökar risken för att något kan inträffa.

Många olyckor beror på halka och hala golv. Ibland kan det vara nödvändigt att förbättra fästet, antingen genom att förbättra golvet eller att täcka det med till exempel spån, sand eller gummimattor. Se till att ha skor eller stövlar med bra fäste.

Liggande rör i inredning och grindar gör det lättare att klättra över vid behov.

Kunskap om djuren

Som djurägare ansvarar du för att de som arbetar med djuren har tillräcklig kunskap om de djurslag de arbetar med. Var försiktig när du jobbar med djur som du inte känner till.

Minderåriga får inte arbeta med djur som kan antas vara farliga.

Rutiner för kunskapsöverföring

Många olyckor inträffar därför att personen som skadades inte visste att just den kon brukade bete sig underligt eller att just den hästen aldrig hade åkt i en hästtransport. Därför är det viktigt att ha rutiner för att föra över kunskapen om avvikande beteenden eller sjukdomar till dem som ska behandla eller transportera djuren.

Så fort det kommer någon som ska behandla eller transportera djur så är du skyldig att berätta om det finns något avvikande beteende som personen måste känna till. Detsamma gäller för den som ska behandla eller transportera djur – börja inte jobba förrän du har förvissat dig om att du har fått all nödvändig information om djuren.

Förflyttning: drivning, avskiljning, transport

Många skador inträffar vid drivning, avskiljning och transport av djur. Därför ska drivningsgångar, fållor, grindar och andra hjälpmedel vara dimensionerade och förankrade så att djuren inte kan bryta sig ut. Kontrollera att det finns reträttvägar innan du inleder arbetet.

När farliga djur ska flyttas ska utrymmet vara tydligt märkt med information om den djurart som transporteras.

Behandling

När ett djur ska behandlas, av till exempel en veterinär, ska det gå att fixera det. Använd säkrast möjliga hantering för att undvika sparkar, bett, stångning eller trängning.

Använd personlig skyddsutrustning

Du måste ha skor och stövlar med stålhätta om det finns risk för tramp och klämskador. En detaljerad lista på lämplig skyddsutrustning vid olika typer av arbeten finns i bilaga 1 i föreskrifterna Arbeta med djur.

Särskilda krav för arbete med nötkreatur, hästar och svin

För tre djurslag finns det särskilda krav i föreskrifterna.

Nötkreatur

Var alltid mycket försiktig när du rör dig bland kvigor eller kor där det finns en lösgående tjur och när du arbetar med kor som nyss har kalvat. Det ska alltid finnas säkra reträttvägar eller skyddsanordningar som är lätta att nå om det skulle hända något. Utomhus kan det innebära en möjlighet att ta skydd, till exempel med en fyrhjulig eller traktor. Undvik ensamarbete – det är enklare att hantera djuren om ni är två eller flera.

Så långt det är möjligt ska alla åtgärder genomföras för att undvika stångskador.

Hästar

Att sko eller verka hästar är en uppgift som alltid ska göras i utrymmen med bra belysning, bra temperatur och utan drag. Golvet får inte vara halt. Hästen ska vara bunden på ett säkert sätt och utrymmet runt den ska vara så stort att du inte riskerar att bli klämd. Se till att andra människor och hästar inte stör arbetet.

Rengöring och utgödsling i spiltor och boxar ska alltid göras på ett sådant sätt att det går att undvika sparkar och bett. En häst i box ska alltid kunna bindas vid utgödsling. Kontrollera alltid detaljer i utrustningen före ridning eller körning.

Svin

Det ska alltid gå att ta skydd om galtar eller suggor skulle gå till attack. Dessutom ska det alltid gå att skilja en sugga från hennes smågrisar.

Skydda dig mot smitta

Djur kan bära på smitta som de inte själva blir sjuka av men som kan smitta människor. Var därför alltid särskilt noggrann med handhygien. Ibland kan djur drabbas av en allvarlig smitta som kräver sanering av lokaler och utrustning. Djurägaren ska vara beredd på en sådan situation och ska veta vart han eller hon ska vända sig för att få saneringen utförd på korrekt sätt. Ha också rätt sorts personlig skyddsutrustning i beredskap.

Fler exemplar av broschyren beställs från:
Arbetsmiljöverket, 112 79 Stockholm
Telefon 010-730 90 00
E-post: arbetsmiljoverket@av.se

Beställningsnummer ADI 629

av.se

Vår vision: Alla vill och kan skapa en bra arbetsmiljö

